

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

Кафедра міжнародних економічних відносин та управління проектами

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації
проф. І. Авраїмук С. В. *С. В. Авраїмук*
Протокол № 2 від «16» жовтня 2019 р.

№11416102019

ПРОГРАМА
нормативної навчальної дисципліни

Міжнародні економічні відносини

підготовки бакалавра

Спеціальності	291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії
Освітньо-професійної програми	Європейська інтеграція

Луцьк – 2019

Програма навчальної дисципліни «Міжнародні економічні відносини» для студентів факультету міжнародних відносин спеціальності «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» за освітньо-професійними програмою «Європейська інтеграція».

Розробник: кандидат економічних наук, старший викладач кафедри міжнародних економічних відносин та управління проектами Кухарик Вікторія Василівна

Рецензент: к.г.н., доцент кафедри міжнародних відносин та регіональних студій Романюк Наталія Іванівна

Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин та управління проектами

протокол № 2 від 4 жовтня 2019 р.

Завідувач кафедри: _____ (Бояр А.О.)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією факультету міжнародних відносин

протокол № 2 від 4.10.2019 р.

Голова науково-методичної комісії факультету _____ (Романюк Н.І.)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

протокол № ____ від _____, 20__ р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Заочна (дистанційна) форма навчання	29 Міжнародні відносини	Нормативна
Кількість годин/кредитів 120/4	292 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії	Рік навчання - 1
ІНДЗ: є	Європейська інтеграція Бакалавр	Семестр - 1
		Лекції – 6 год.
		Практичні (семінарські) – 4 год.
		Самостійна робота - 96 год.
		Консультації - 14 год.
		Форма контролю: екзамен

2. АНОТАЦІЯ КУРСУ

Навчальна дисципліна покликана ознайомити студентів з основними формами та базовими категоріями міжнародних економічних відносин, тенденціями розвитку міжнародних економічних відносин, методами та основними інструментами регулювання різних форм міжнародної економічної діяльності на різних рівнях (національному, міжнародному, глобальному). Основними завданнями вивчення дисципліни «Міжнародні економічні відносини» є: вивчення особливостей формування та розвитку системи міжнародних економічних відносин; осмислення основних форм, закономірностей та особливостей розвитку міжнародних економічних відносин в сучасних умовах; аналіз системи регулювання міжнародних економічних відносин та засвоєння специфіки механізму регулювання міжнародних економічних відносин; особливостей регулювання форм міжнародних економічних відносин за посередництвом міжнародних економічних організацій.

3. КОМПЕТЕНЦІЇ

До кінця навчання студенти будуть компетентними у таких питаннях:

Студенти повинні знати:

передумови, особливості та тенденції розвитку різних форм міжнародних економічних відносин (міжнародної торгівлі, міжнародного руху капіталу, міграції робочої сили, міжнародної передачі технологій);

суть основних понять і категорій міжнародних економічних відносин; основні принципи та інструменти регулювання міжнародних економічних відносин;

типи і принципи зовнішньоекономічної політики держави;

особливості механізму функціонування міжнародних товарних та торгових угод, механізму валютно-фінансового регулювання;

характеристики та ефективність інструментів регулювання різних форм міжнародних економічних відносин;

Студенти повинні вміти: застосовувати отримані теоретичні знання на практиці, зокрема: аналізувати передумови і процеси розвитку міжнародних економічних відносин; визначити зміст, форми та тенденції розвитку міжнародних економічних відносин; аналізувати стан сучасних міжнародних економічних відносин, проблеми та перспективи їх розвитку; узагальнювати, робити висновки і прогнози розвитку міжнародних економічних відносин; аналізувати ознаки та ефекти використання різних інструментів регулювання на розвиток міжнародних економічних відносин; опрацьовувати для практичних цілей дані міжнародної економічної статистики.

4. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН.

Тема 1. Міжнародні економічні відносини у системі світової економіки.

Сутність МЕВ. Об'єкти та суб'єкти МЕВ. Фактори впливу та рівні МЕВ. Світове господарство та МПП. Форми МПП. Структура світової економіки. Основні показники розвитку світової економіки.

Тема 2. Міжнародні торгівельні відносини.

Сутність та причини міжнародної торгівлі. Показники МТ. Форми і методи сучасної міжнародної торгівлі. Міжнародний ринок послуг. Види послуг. Особливості постачання послуг.

Тема 3. Міжнародний рух капіталу.

Сутність міжнародного руху капіталу. Ринок капіталів. Форми міжнародного руху капіталів. Міжнародний кредит і його основні види. Сутність інвестицій. Прямі і портфельні інвестиції. Чинники прямого іноземного інвестування. Тенденції розвитку ринку міжнародних інвестицій

Тема 4. Міжнародна міграція робочої сили.

Причини і види міграції робочої сили. Етапи та напрями міграції робочої сили. Наслідки міграції робочої сили для країн імпортерів та країн експортерів. Особливості міжнародної трудової міграції на сучасному етапі. Сучасні центри тяжіння робочої сили

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ІНШИХ ФОРМ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН.

Тема 5. Міжнародний трансфер технологій.

Сутність та форми міжнародного технологічного обміну. Особливості міжнародного технологічного обміну у сучасних умовах. Види ліцензійних домовленостей, особливості міжнародної ліцензійної торгівлі. Строки ліцензійних умов. Економічний зміст патенту. Особливості міжнародного ринку інжинірингових послуг.

Тема 6. Міжнародні валютно-фінансові відносини.

Світова валютно-фінансова система, принципи її функціонування, етапи розвитку. Поняття валюти і її види. Сутність обмінного валютного курсу. Плаваючий та фіксований валютний курс. Сутність та форми міжнародних

розрахунків. Платіжний баланс, його сутність та структура. Чинники, які впливають на стан платіжного балансу.

Тема 7. Міжнародні економічні інтеграційні процеси.

Поняття, цілі та об'єктивні умови міжнародної економічної інтеграції. Етапи міжнародної економічної інтеграції. Особливості розвитку європейських інтеграційних процесів. НАФТА. Економічна інтеграція у Азіатсько-Тихоокеанському регіоні (АСЕАН, АТЕС) та проблеми інтеграційних процесів в Африці. Проблеми інтеграційних процесів східної Європи і пострадянських країн.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. ЗМІСТ І СТРУКТУРА РЕГУЛЮВАННЯ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН.

Тема 8. Механізм регулювання міжнародних економічних відносин.

Об'єктивна необхідність регулювання міжнародних економічних відносин. Об'єкти та суб'єкти регулювання. Основні принципи, інструменти та методи регулювання. Рівні механізму регулювання: національний, міжнародний та наднаціональний. Сфери регулювання: макро-, мезо-, мікроекономічна. Ендогенна та екзогенна система регулювання міжнародних економічних відносин.

Тема 9. Держава як регулятор міжнародних економічних відносин. Фірма у системі регулювання міжнародних економічних відносин.

Сутність, цілі та чинники зовнішньоекономічної політики держави. Характер та методи впливу держави на міжнародні економічні відносини. Структура сучасної системи регулювання міжнародних економічних відносин. Торговельно-політичне регулювання. Головні інструменти торгової політики. Валютно-кредитні методи регулювання. Неформальні бар'єри.

Об'єктивна необхідність регулювання міжнародних економічних відносин. Об'єкти та суб'єкти регулювання. Основні принципи, інструменти та методи регулювання. Рівні механізму регулювання: національний, міжнародний та наднаціональний. Сфери регулювання: макро-, мезо-, мікроекономічна. Ендогенна та екзогенна система регулювання міжнародних економічних відносин.

Структура навчальної дисципліни

Тема	Кількість годин на				
	Усього	Лек	Сем	Сам	Конс
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи дослідження міжнародних економічних відносин.					
Тема 1. Міжнародні економічні відносини у системі світової економіки.	13	2		10	1
Тема 2. Міжнародні торговельні відносини.	11			10	1
Тема 3. Міжнародний рух капіталу.	11			10	1
Тема 4. Міжнародна міграція робочої сили.	13		2	10	1
Разом	48	2	2	40	4
Змістовий модуль 2. Теоретичні основи дослідження інших форм міжнародних економічних відносин.					
Тема 5. Міжнародний трансфер технологій.	11			10	1

Тема 6. Міжнародні валютно-фінансові відносини.	13	2		10	1
Тема 7. Міжнародні економічні інтеграційні процеси.	13		2	10	1
Разом	37	2	2	30	3
Змістовий модуль 3. Зміст і структура регулювання міжнародних економічних відносин.					
Тема 8. Механізм регулювання міжнародних економічних відносин.	18	2		13	3
Тема 9. Держава як регулятор міжнародних економічних відносин. Фірми у системі регулювання міжнародних економічних відносин.	17			13	4
Разом	35	2		26	7
Всього годин	120	6	4	96	14

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

№ з/п	Тема	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи доведення форм міжнародних економічних відносин. Зміст і структура регулювання міжнародних економічних відносин.		
1	Міжнародні економічні відносини у системі світової економіки.	12
2	Міжнародні торгівельні відносини.	12
3	Міжнародний рух капіталу.	12
4	Міжнародна міграція робочої сили.	12
5	Міжнародний трансфер технологій.	12
6	Міжнародні валютно-фінансові відносини.	12
7	Міжнародні економічні інтеграційні процеси.	12
8	Механізм регулювання міжнародних економічних відносин.	12
	Разом	96 год.

6. ВИДИ (ФОРМИ) ІНДИВІДУАЛЬНИХ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ ЗАВДАНЬ (ІНДЗ)

Індивідуальне науково-дослідне завдання студента виконується у вигляді аналітичної доповіді на тему:

1. Сучасні тенденції міграції капіталу у світовій економіці.
2. Сучасні тенденції світової торгівлі за умов впливу глобалізаційних процесів.
3. Транснаціоналізація сучасної світової економіки. Специфіка діяльності транснаціональних корпорацій.
4. НАФТА і розвиток економічної інтеграції в Західній півкулі.
5. Методи здійснення міжнародної економічної інтеграції..
6. Глобалізація та інтернаціоналізація як вектори міжнародної економічної інтеграції.

7. Особливості розвитку інтеграційних процесів в Азійсько-Тихоокеанському регіоні: АСЕАН та АТЕС.
8. Надінтеграційні економічні утворення: передумови створення та перспективи розвитку. (На прикладі АТЕС, БРІКС, ШОС).
9. ЄС як найбільш розвинуте інтеграційне об'єднання країн світу: сучасні проблеми розвитку.
10. МЕВ як основа формування світового господарства: сучасні проблеми розвитку.
11. Новий і новітній міжнародний поділ праці: суть, загальні риси й відмінності.
12. Міжнародна кооперація праці, її суть, типи, форми та рівні.
13. Інтернаціоналізація світового господарства як наукова категорія: її суть і рівні.
14. Суб'єкти світового господарства та МЕВ: проблеми взаємовідносин.
15. Аутсорсинг і офшоринг у міжнародному поділі праці: суть і приклади застосування.
16. Міжнародний поділ праці як основа формування генетичних зв'язків світового господарства: суть, історія виникнення та закономірності розвитку.
17. Інтернаціоналізація науково-дослідної діяльності та інновацій: суть, напрямки, провідні галузі.
18. Інтернаціоналізація виробництва як наслідок поглиблення міжнародного поділу та кооперації праці, її етапи.
19. Модель наздоганяючого розвитку: позитивні риси, недоліки та можливості її використання країнами, що розвиваються.
20. Впровадження кластерної концепції в Україні: можливості, що відкриваються, і проблеми реалізації.
21. Інноваційна модель розвитку як основна модель економічно розвинених країн світу.
22. «Економіка знань»: суть і перспективи розвитку.
23. Якість життя населення країн світу, її віддзеркалення у соціально-економічному розвитку та міжнародних відносинах: проблеми та шляхи їх вирішення.
24. СОТ як світова інституція міжнародних торговельних відносин: проблеми, які стоять на шляху втілення в життя її положень.
25. «Нова економічна географія» Пола Кругмана та її значення для розвитку світової просторової економіки й міжнародної торгівлі.

Обсяг аналітичної доповіді – до 10 сторінок формату А4, шрифт – Times New Roman, розмір – 14, інтервал – 1,5.

Захист ІНДЗ передбачає особисте усне представлення аналітичної доповіді на практичних заняттях у вигляді виступу 5-10 хв. Студент має вільно володіти матеріалом, давати відповіді на запитання викладача та аудиторії. При оцінюванні буде враховано своєчасність виконання, дослідницький характер та обґрунтованість висновків доповідача.

7. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Дисципліна складається з трьох змістових модулів та її вивчення передбачає виконання ІНДЗ. Підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою складається із сумарної кількості балів за:

1. поточне оцінювання з відповідних тем та виконання ІНДЗ (максимум 40 балів);
2. модульні контрольні роботи (максимум 60 балів).

Поточний контроль (максимум = 40 балів)		Модуль 3. Модульний контроль (максимум = 60 балів)	Загальна кількість балів
Модуль 1.	Модуль 2.		
Т 1	Т 2	МКР 1	Іспит
10	10	60	100

Критерії оцінювання

З кожної із тем, які виносяться на семінарські заняття студент може отримати певну кількість балів. Загальна сума балів, яку студент отримує за відповіді на семінарських заняттях – 20. Виступи студентів на семінарах оцінюються, виходячи з визначеної кількості балів. При цьому остаточна кількість балів, отримана на семінарі, визначається і оголошується в кінці заняття, враховуючи доповнення та інші види активності студента. Враховується повнота та вчасність виконання самостійного завдання.

За виконання ІНДЗ студент отримує 20 балів.

Після семінарських занять обов'язковим є написання модульної контрольної роботи, яка оцінюється у 60 балів. У завданнях МКР вказано, яка кількість балів може бути виставлена за кожне завдання за умови його правильного виконання.

Підсумковий контроль проходить у формі екзамену, за складання якого студент може отримати максимум 60 балів. Студент обов'язково складає екзамен у тому разі, якщо набрав менше 75 балів протягом семестру, або якщо не згідний з балами, які набрав. В такому разі, бали за модульні контрольні роботи анулюються, залишаються бали за поточне оцінювання.

Загальна сума балів за курс – 100. Оцінка за освоєння курсу виставляється згідно шкали оцінювання.

Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
	для екзамену
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 - 81	Добре
67 -74	Задовільно
60 - 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Carbaugh, Robert J. International Economics. 14th ed. Mason, OH: South-Western, 2012. – 480 pp.
2. Feenstra, Robert C., and Alan M. Taylor. International Economics. 2d ed. New York: Worth, 2012. – 278 pp.
3. Grossman, Gene M., and Kenneth S. Rogoff, eds. Handbook of International Economics. Vol. 3. Amsterdam: North-Holland, 1995. – 350 pp.
4. Krugman, Paul R., Maurice Obstfeld, and Marc Melitz. International Economics: Theory and Policy. 9th ed. Boston: Pearson Addison Wesley, 2012. – 446 pp.
5. Salvatore, Dominick. International Economics: Trade and Finance. 10th ed. New York: Wiley, 2010. – 283 pp.
6. Горбач Л. М. Міжнародні економічні відносини: підручник / Л.М. Горбач, О.В.Плотніков. - К.: Кондор, 2005. - 266 с.
7. Дахно І.І. Міжнародна торгівля / І.І. Дахно. - К.: МАУП, 2003. - 296 с.
8. Економіка зарубіжних країн. Навчальний посібник / За ред. Ю. Г. Козака, В. В. Ковалевського, К. І. Ржепішевського. - Київ: ЦУЛ, 2003.- 352 с.
9. Козик В.В. Міжнародні економічні відносини: Навч. Посіб / В.В. Козик, Л.А. Панкова, Н.Б. Даниленко. - К.: Знання-Прес, 2000. - 277 с.
10. Кругман П.Р. Международная экономика: теория и политика: Пер. с англ. / П. Р. Кругман, М. Обстфельд [Под ред. Колесова В. П., Куликова М.В.] - М.: Эк. ф-т МГУ, ЮНИТИ, 1997. - 799 с.
11. Міжнародна економіка: Підручник / А. П. Румянцев, Г. Н. Климко, В. В. Рокоча та ін.; за ред. А. П. Румянцева. - К.: Знання-Прес, 2003. - 447 с.
12. Міжнародні економічні відносини: навч. посібник / В.В. Козик, Л.А. Панкова, Н.Б. Даниленко. - 8-ме вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2011.– 470 с.
13. Міжнародні економічні відносини: Підручник / За ред. І. М. Школи. - К.: КНЕУ, 2003. - 589с.
14. Міжнародні економічні відносини: Система регулювання міжнародних економічних відносин / А.С. Філіпенко, І.В. Бураковський, В.С. Будкін та інші. - К.: Либідь, 1994. - 365с.
15. Міжнародні економічні відносини: Сучасні міжнародні економічні відносини: Підручник для студентів економічних вузів і факультетів / А.С. Філіпенко, В.А. Вергун, С.Я. Боринець, І.В. Бураковський, В.С. Будкін. - К.: Либідь, 1992, 365с.
16. Мировая экономика. Экономика зарубежных стран: Учебник / Под ред. В. П. Колесова и М. Н. Осьмовой. - М.: Флинта: МПСИ, 2000.- 480с.
17. Мировая экономика и международные экономические отношения / Под общ. ред. Хасбулатова Р.И. - М.: Гардарики, 2006. - 671 с.
18. Новицький В.Є. Міжнародна економічна діяльність України: Підручник / В.Є.Новицький.- К КНЕУ, 2003. - 948 с.
19. Одягайло В.М. Міжнародна економіка: Навч. Посіб / В.М. Одягайло.- К.: Знання, 2005. - 397 с.
20. Розенберг Дж. М. Международная торговля: Терминологический словарь / Дж. М. Розенберг. - М.: ИНФРА-М, 1997. - 368 с.
21. Рут Френклін Р. Міжнародна торгівля та інвестиції: Пер. з англ / Рут Френклін Р., А. Філіпенко. - К.: Основи, 1998.-743 с.
22. Світова економіка. Підручник / А. С. Філіпенко, О. І. Рогач, О.І. Шнирков та ін. - К.: Либідь, 2000. - 582 с.
23. Філіпенко А.С. МЕВ: історія: Підручник / А.С. Філіпенко. - К.: Либідь, 2006. - 392с.

Інтернет ресурси:

1. International Monetary Fund [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.imf.org>
2. Organisation for Economic Cooperation and Development [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.oecd.org>
3. World Bank [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.worldbank.org>
4. World Trade Organization [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.wto.org>
5. United Nations Conference on Trade and Development UNCTAD [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unctad.org>

8. Форма підсумкового контролю успішності навчання: екзамен

Перелік питань до екзамену

1. Сутність МЕВ. Об'єкти та суб'єкти МЕВ. Фактори впливу та рівні МЕВ.
2. Світове господарство та МПП. Форми МПП.
3. Структура світової економіки. Основні показники розвитку світової економіки.
4. Сутність та причини міжнародної торгівлі. Показники МТ.
5. Форми і методи сучасної міжнародної торгівлі.
6. Міжнародний ринок послуг. Види послуг. Особливості постачання послуг.
7. Сутність міжнародного руху капіталу. Ринок капіталів.
8. Форми міжнародного руху капіталів.
9. Міжнародний кредит і його основні види.
10. Сутність інвестицій. Прямі і портфельні інвестиції.
11. Чинники прямого іноземного інвестування.
12. Тенденції розвитку ринку міжнародних інвестицій
13. Причини і види міграції робочої сили.
14. Етапи та напрями міграції робочої сили.
15. Наслідки міграції робочої сили для країн імпортерів та країн експортерів.
16. Особливості міжнародної трудової міграції на сучасному етапі.
17. Сучасні центри тяжіння робочої сили
18. Сутність та форми міжнародного технологічного обміну.
19. Особливості міжнародного технологічного обміну у сучасних умовах.
20. Види ліцензійних домовленостей, особливості міжнародної ліцензійної торгівлі. Строки ліцензійних умов.
21. Економічний зміст патенту. Особливості міжнародного ринку інжинірингових послуг.
22. Світова валютно-фінансова система, принципи її функціонування, етапи розвитку.
23. Поняття валюти і її види.
24. Сутність обмінного валютного курсу. Плаваючий та фіксований валютний курс.
25. Сутність та форми міжнародних розрахунків.
26. Платіжний баланс, його сутність та структура. Чинники, які впливають на стан платіжного балансу.
27. Поняття, цілі та об'єктивні умови міжнародної економічної інтеграції.
28. Етапи міжнародної економічної інтеграції.
29. Особливості розвитку європейських інтеграційних процесів.
30. Особливості розвитку інтеграційних процесів в НАФТА.

31. Економічна інтеграція у Азіатсько-Тихоокеанському регіоні (АСЕАН, АТЕС) та проблеми інтеграційних процесів в Африці.
32. Проблеми інтеграційних процесів східної Європи і пострадянських країн.
33. Об'єктивна необхідність регулювання міжнародних економічних відносин. Об'єкти та суб'єкти регулювання.
34. Основні принципи, інструменти та методи регулювання.
35. Рівні механізму регулювання: національний, міжнародний та наднаціональний. Ендогенна та екзогенна система регулювання міжнародних економічних відносин.
36. Сутність, цілі та чинники зовнішньоекономічної політики держави. Характер та методи впливу держави на міжнародні економічні відносини.
37. Поняття глобальної фірми та її вплив на регулювання МЄВ
38. Форми та методи впливу ТНК на механізм міжнародного переміщення капіталу.
39. Світовий банк та регулювання міжнародного руху капіталу.
40. Механізм ринкового регулювання міжнародного руху робочої сили
41. Державне регулювання міжнародної міграції. Еміграційна та імміграційна політика.
42. Основні механізми захисту прав інтелектуальної власності. Угода СОТ про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (ТРИПС), її зміст і структура.
43. Сфери регулювання економічних відносин на різних етапах міжнародної інтеграції.
44. Регулювання економічної діяльності у межах Європейського Союзу.
45. Особливості регулювання міжнародних економічних відносин в НАФТА, АСЕАН, МЕРКОСУР, КАРІКОМ. Органи управління. Сфери та характер регулювання.